

[Indenrigsministeren]

med forsvarsministeren, at han efterfølgende kommenterer de synspunkter i bemærkningerne til forslaget, som angår økonomien og hensynet til forsvarets funktionsdygtighed.

Der rejses i bemærkningerne til forslaget to principielle indvendinger mod værnepligtssystemet. Den ene er, at værnepligt strider mod hensynet til den personlige frihed, og den anden, at det giver anledning til en forskelsbehandling af borgerne.

Det er rigtigt, at værnepligt er et indgreb i den personlige frihed. Det er derfor, værnepligten er grundlovshjemlet. Sådan har det været siden junigrundloven af 1849. Grundloven har for så vidt selv foretaget afvejningen mellem hensynet til den personlige frihed på den ene side og hensynet til landets forsvar på den anden. Det kommer efter min mening ikke tilstrækkeligt frem i forslagsstillerens bemærkninger, at værnepligten hviler på en grundlovsbestemmelse. Man kan godt ved lov ophæve værnepligten, det hindrer grundloven i og for sig ikke, men vil man gøre det ud fra et hensyn til den personlige frihed, må man efter min mening give en helt anderledes udførlig motivering herfor, end forslagsstillerne har gjort, netop fordi man tager afstand fra en grundlovsforudsætning, en afvejning, som er foretaget i forbindelse med vedtagelsen af grundloven.

Jeg har lettere ved at følge forslagsstillerens tankegang, når man gør gældende, at værnepligten resulterer i en forskelsbehandling af borgerne. Der sker for det første en forskelsbehandling derved, at kun mænd er omfattet af værnepligten, mens kvinder ikke er, og for det andet er det en forskelsbehandling, når, som forslagsstillerne gør opmærksom på, kun ca. 40 pct. af en fødselsårgang bliver indkaldt til værnepligt i forsvaret eller civilforsvarskorpset.

Jeg nævnte ved fremsættelsen den 24. januar 1980 af det forslag til værnepligtslov, som folketinget nu har til behandling, at der i andet halvår af 1978 og første halvår af 1979 blev sessionsbehandlet ca. 40.000 mænd, hvoraf 8.000 blev kasseret som utjenstdygtige. Af de udskrevne 32.000 valgte godt 700 at blive militærnægtere. Af resten, altså 31.300 mand, meldte 8.200 sig som det, man kalder frivillige værnepligtige, mens 7.300 blev tvangsindkaldt til forsvaret og civilforsvarskorpset. Der blev indkaldt 2.200 til den kortvarige uddannelse i det lokale civil-

forsvar. Det antal, som trak frinummer på sessionen, udgjorde 13.500 mand. For at trække uligheden klart frem var det altså 15.500 mand, som blev indkaldt til den 9 eller 8 måneder lange værnepligtstjeneste, medens 13.500 trak frinummer.

Denne problemstilling er imidlertid blevet meget grundigt overvejet for få år siden i et udvalg, som alle folketingets daværende partier var repræsenteret i. Det skete i værnepligtsudvalget, som i december 1975 afgav betænkning om lighed i værnepligtsbyrden. Jeg går ud fra, at forslagsstillerne kender betænkningen, og jeg skal her kun minde om, at et flertal i udvalget, som også retsforbundet var med i, gik ind for, at uligheden i værnepligtsbyrden burde imødegås ved en forbedring af de lønmæssige forhold for forsvarets og civilforsvarets værnepligtige og ved, at man bevarede adgangen til at melde sig frivilligt til værnepligtstjeneste med den virkning, at den værnepligtige selv får medindflydelse på indkaldelsestid og -sted.

Værnepligtsudvalget tog afstand fra, at der på anden måde skulle indføres ordninger, der indebar en fordeling af værnepligtsbyrden på flere. Man ønskede ikke at indføre kvindelig værnepligt, og man gik imod tanken om at indføre en værneskat på de personer, som undgår indkaldelse.

Efter mit skøn er der ikke i de betragtninger, som forslagsstillerne nu anfører, givet nye bidrag til den diskussion, som foregik i værnepligtsudvalget, og som i øvrigt ikke synes at have sat sig dybere spor i forslagsstillerens bemærkninger.

I og for sig kunne jeg nok have ønsket, at forslagsstillerne, når et forslag af så principiel karakter ønskes behandlet af folketinget, havde gjort noget mere ud af at gennemgå og vurdere de synspunkter, der er lagt frem i værnepligtsudvalgets betænkning, og som retsforbundet i øvrigt dengang tilsluttede sig.

Der er ikke ret megen realitet i den antagelse, som beslutningsforslaget bygger på, hvorefter man skulle kunne dække forsvarets og civilforsvarets mandskabsbehov ad frivillig vej. Som jeg nævnte før, har det indtil nu kun været muligt at dække omkring halvdelen af behovet for værnepligtige med de såkaldte frivillige værnepligtige. Jeg stiller mig skeptisk med hensyn til, om det inden for forsvarlige økonomiske rammer vil være muligt at sætte procenten op til 100.